

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

ขนมจัดเป็นผลิตภัณฑ์อาหารสำเร็จรูปและเป็นอาหารว่างที่นิยมรับประทานกันมากในหมู่วัยรุ่น ผลิตภัณฑ์ขนมที่จำหน่ายในตลาดแบ่งได้เป็น 2 ประเภท (จินตนา กฤษณาเวศน์, 2544) ประเภทที่หนึ่งคือ ขนมที่บรรจุอยู่ในภาชนะปิดสนิท เช่น ขนมขบเคี้ยว ช็อกโกแลต ไอศกรีม เป็นต้น ส่วนมากจะผลิตในระดับอุตสาหกรรม บรรจุอยู่ในกระป๋อง ถุงพลาสติก กล่องกระดาษ ฟลอยด์ หรือวัสดุอื่น ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้อากาศจากภายนอกเข้าไปในภาชนะบรรจุได้ ประเภทที่สองคือ ขนมทั่วไปที่ทำขึ้นมาใหม่ เป็นขนมที่ต้องรับประทานในสภาพสด ไม่สามารถเก็บไว้ได้นาน เช่น ก๋วยเตี๋ยว ขนมปัง ผิง คุกกี้ เป็นต้น โดยมากขนมประเภทนี้จะใช้วิธีการห่อด้วยใบตอง หรือ ถุงพลาสติก ถุงกระดาษ โดยมากทำในระดับครัวเรือน ผลิตภัณฑ์ขนมนี้ นับว่าเป็นตลาดที่มีมูลค่าไม่น้อย เฉพาะตลาดขนมขบเคี้ยวเพียงอย่างเดียวก็มียอดค่าถึง 8,500 ล้านบาท (BrandAge, 2546) จึงทำให้มีผู้สนใจที่จะทำสินค้าออกมาขายกันหลายราย โดยมีทั้งบริษัทระดับโลกที่เข้ามาทำการค้าในเมืองไทย บริษัทของคนไทย ผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็ก (SMEs) รวมไปถึงผู้ประกอบการขนาดย่อมต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานการค้าในระดับรากหญ้าของไทย ที่เป็นร้านขนาดเล็ก หรือแม้กระทั่ง หาบเร่ แผงลอย ตามแหล่งชุมชนต่าง ๆ โดยมีการกระจายสินค้าโดยอาศัยช่องทางต่าง ๆ กัน ทั้งช่องทางผ่านร้านค้าของตนเอง เช่น ร้านนม ร้านเบเกอรี่ ช่องทางการกระจายสินค้าผ่านร้านค้าส่ง ค้าปลีก รวมไปถึงไฮเปอร์มาร์เก็ต ซูเปอร์มาร์เก็ต คอนเวเนียน สโตร์และร้านโชห่วยต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายในตลาดขนมนี้จะมุ่งเน้นไปที่กลุ่มเด็กและวัยรุ่นเป็นหลัก (เพียงฤทัย เสาร์มณี, 2535)

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับ 1 ของภาคเหนือ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2543) และยังเป็นแหล่งการศึกษาที่สำคัญ แต่ละปีมีนักศึกษาจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วภาคเหนือเดินทางเข้ามาศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำนวนมาก และเนื่องจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงของจังหวัด จึงมีนักศึกษาเข้ารับการศึกษาเป็นจำนวนมาก ในปี 2545 มีนักศึกษาเฉพาะที่มีสถานภาพ ระดับปริญญาตรีทุกคณะ จำนวน

18,114 คน (ฝ่ายทะเบียนการศึกษา สำนักทะเบียนและประมวลผลข้อมูล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546) และนักศึกษาเหล่านี้ตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ถึง ปีที่ 4 จะมีอายุเฉลี่ยที่ประมาณ 18 – 22 ปี นับเป็นกลุ่มอายุที่อยู่ในวัยของวัยรุ่นตอนปลาย (สำนักบริการเทคโนโลยีสารสนเทศภาครัฐ, 2542) ที่ยังมีการบริโภคขนมอยู่ ดังจะเห็นได้จากร้านขนมที่อยู่ในบริเวณหลังมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร้านขายขนมประเภทผลิตภัณฑ์จากนม ขนมปัง บริเวณรอบมหาวิทยาลัย ร้านขายขนมได้ห่อพักภายในมหาวิทยาลัยและร้านอาหารต่าง ๆ รวมไปถึงขนมคัพเขียว ขนมอบต่าง ๆ ที่ขายตามร้านคอนวีนีเยนสโตร์และร้านโชว์ห่วยรอบมหาวิทยาลัย จึงเห็นได้ว่ามีนักศึกษาเป็นจำนวนมากที่บริโภคสินค้าประเภทขนมและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นับเป็นตลาดขนมที่มีขนาดใหญ่ที่น่าสนใจ ตลาดหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่

ในการนี้เองผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมในการบริโภคขนมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ว่ามีพฤติกรรมในการบริโภคเป็นอย่างไร โดยไม่มุ่งเน้นเจาะจงไปยังขนมชนิดใดชนิดหนึ่ง เนื่องจากต้องการศึกษาถึงภาพรวมของตลาดขนม ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์ประเภทของหวานและของขบเคี้ยวของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทราบถึงพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์ประเภทของหวานและของขบเคี้ยวของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. สามารถนำข้อมูลไปใช้กำหนดกลยุทธ์การตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ประเภทของหวานและของขบเคี้ยว ที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้

นิยามศัพท์

พฤติกรรมกรรมการบริโภค หมายถึง พฤติกรรมการตอบสนองของผู้ซื้อที่เกี่ยวข้องกับการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ การเลือกตราสินค้า การเลือกผู้ขาย การเลือกเวลาในการซื้อและการเลือกปริมาณการซื้อ ในที่นี้หมายถึง พฤติกรรมในการซื้อขนม

ของหวาน หมายถึง ของกินที่ไม่ใช่กับข้าว มีรสหวาน (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525) แต่ในที่นี้หมายถึงของหวาน 2 ประเภท (จินตนา กฤษณาเวศน์, 2544) คือ

1. ของหวานที่บรรจุอยู่ในภาชนะปิดสนิท ประกอบไปด้วย
 - 1.1 ไอศกรีม เช่น ไอศกรีมโคน ไอศกรีมแท่ง เป็นต้น
 - 1.2 ขนมไทยและขนมไทยประยุกต์ เช่น ครอบแครง ผ้อยทองกรอบ เป็นต้น
 - 1.3 ช็อกโกแลตและเวเฟอร์ เช่น ช็อกโกแลตแท่ง เวเฟอร์ช็อกโกแลต เป็นต้น
2. ของหวานทั่วไปที่ทำขึ้นมาใหม่ ต้องรับประทานในสภาพสด ไม่สามารถเก็บไว้

ได้นาน ประกอบไปด้วย

- 2.1 ขนมไทย เช่น บัวลอย รวมมิตร ลอดช่อง กล้วยแขก ไข่นกกระทา เป็นต้น
- 2.2 ไอศกรีมและหวานเย็น เช่น ไอศกรีมกะทิ ไอศกรีมชานเด หวานเย็น เป็นต้น
- 2.3 ขนมเค้ก

ของขบเคี้ยว หมายถึง ของกินเล่นที่ไม่เจตนากินให้อิ่ม (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2525) เช่น มันฝรั่งทอดกรอบ ขนมพองกรอบ เป็นต้น

นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่